

[Formanden.]2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om statstilskud til kunstmuseer.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om kulturhistoriske lokal-museer.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om et J. F. Willumsen-museum i Frederikssund.

5) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om begrænsning af alkoholforbruget i Grønland.

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af pensionstillæg og ændring af fradragregler m. v.).

7) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Forhøjelse af pensionstillæg m. v. og ændring af fradragregler).

8) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Forhøjelse af pensionstillæg og ændring af fradragregler).

9) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om midlertidigt tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister samt om midlertidig forhøjelse af grænsen for hjælp til underhold.

10) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.

11) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om sømandsskat. (Ændringer som følge af kildeskattens ikrafttræden).

12) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten.

13) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsorden for Folketinget m. v.

Mødet hævet kl. 18.15.

118. møde.

Tirsdag den 10. juni kl. 10.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om forsvarrets organisation m. v. har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om „Ungdommens uddannelsesfond“s forvaltning og virksomhed har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om Statens Kunstfond.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 211) findes i tidenden sp. 6181, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 3055).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Bodil Koch: Kunstfondloven var jo til første behandling her i tinget den 30. april, og folketingsudvalget har haft 5, siger og skriver fem møder, til at drøfte lovforslaget; i betragtning af, at der med dette lovforslag sker en virkelig, om end forsøgsvis, principiel ændring af loven, kunne man have ønsket langt bedre tid til virkelig at overveje problemerne i fællesskab.

Som jeg allerede sagde ved førstebehandlingen, er der i mit parti delte meninger om, hvorvidt man bør udvide lovens rammer til også at omfatte kunsthåndværket og den kunstneriske formgivning. Nogle forsvarer næsten med lidenskab dette synspunkt, medens andre mener, at det er væsentligt at bevare en særlig kunstfondlov for den rene skabende kunst. Jo mere jeg selv overvejer problemet, des mere må jeg hælde til det sidste standpunkt, og det forekommer mig, at der i folketingsudvalget nærmest var flertal for dette synspunkt, men det nåede man såmænd knap at opfatte.

Mit syn på dette problem er ikke dikteret af en negativ holdning over for kunsthåndværk og kunstnerisk design eller over for arkitekterne, jeg vil snarere sige tværtimod. Der var en kunsthåndværker, der sagde til mig forleden dag, at det er nødvendigt, at kunsthåndværket kommer ind under kunstfondloven, for ellers har det ingen status. Jeg har nu aldrig betragtet kunstfondloven som en statuslov. For mig er spørgsmålet, hvordan man bedst virkelig varetager både kunstneres, kunsthåndværkernes, designernes og arkitekternes interesser, og jeg tror ikke, at man gør det bedst ved at lave sådan en slags sammenskottet lovgryderet, hvor man efterhånden kan komme alle mulige ingredienser ned, så ingen af dem virkelig kan komme til deres ret.

Det er mig umuligt at se, hvordan kunsthåndværkerne skulle kunne være særlig begejstrede for den lov, der nu kommer, som skal stå ved magt de næste 3 år. Efter den gældende lov har jo også det fornemme unikke kunsthåndværk inden for keramik og vævning som en selvfølge fået støtte af de midler, der har stået til rådighed for det billedkunstneriske udvalg. Nu er der jo i det nye lovforslag afsat 200.000 kr. til kunsthåndværk og design,

et beløb, der er lige ved at være to tredjedele mindre end de penge, der er afsat til det tonekunstneriske udvalg, og dette er igen langt, langt mindre end de beløb, der er til rådighed for det litterære og det billedkunstneriske udvalg.

Ydermere kan man forestille sig, at det billedkunstneriske udvalg nu ikke mere vil købe og støtte kunsthåndværket, men med rimelighed vil synes, at det hører ind under udvalget for kunsthåndværkerkunstnerisk formgivning. I betragtning af, hvor mange ypperlige kunsthåndværkere og designere vi har i Danmark, forekommer den ordning, vi har hastet os frem til, ikke tilfredsstillende. Det understreges også i bemærkningerne til lovforslagets § 8, at her er tale om en forsøgsordning.

Folketingsudvalget var derfor også af den mening, at man ikke burde nedsætte et nyt 3-årigt udvalg, men 1-årigt udvalg, hvis funktionstid så kunne forlænges 1 år ad gangen i den næste lovperiode indtil næste revision, og man mente, at det burde overlades til kulturministeren at finde frem til en vederlagsordning for dette nye udvalg.

Vi har jo overmåde travlt i denne uge, så jeg må se at fatte mig i korthed. Men jeg vil gerne henvise til mine bemærkninger ved førstebehandlingen, hvor jeg prøvede på at skitsere, ad hvilke veje man efter min mening burde søge at varetage såvel kunsthåndværkernes som formgiverens og de udøvende kunstneres og også arkitekternes tarv bedst muligt. Jeg beklager, at ministeren ikke fandt mulighed for yderligere støtte til udsmykningsopgaver, men jeg er klar over, at den større fleksibilitet i brugen af de foreliggende midler kan komme udsmykningsopgaverne til gode ud over det fastsatte beløb, og mit parti har derfor ikke stillet ændringsforslag på dette punkt; det ville vi jo heller ikke være kommet langt med; vi er i en mærkelig klemme.

I betragtning af den forsøgsvis udformning, lovforslaget har fået, havde jeg meget gerne set den gældende lovs § 1, stk. 2, bevaret i dens nuværende form, hvor det hedder, at fondens virksomhed omfatter den bildende kunst, den litterære kunst og tonekunsten, og at man så havde ændret stk. 3, så det var kommet til at lyde: fondets virksomhed omfatter også kunst-

[Bødil Koch.]

håndværket og den kunstneriske formgivning og kan udstrækkes til andre former for kunstnerisk skaben osv.

Det var mit indtryk, at der i udvalget var forståelse for, at denne udformning var rimelig og mere logisk i betragtning af den forsøgsform, lovforslaget har fået, men vore arbejdsforhold har været så barokke, at havde jeg fastholdt ønsket om denne — synes jeg — fornuftige lille ændring og der derfor skulle være sket omtrykning, så kunne vi simpelt hen ikke have nået at få lovforslaget vedtaget i denne samling.

Der er også en anden ændring, som heller ikke kunne nås. Udvalget henstiller i betænkningen, at kunstnere kommer til at repræsentere kunsthåndværket i udvalget og i repræsentantskabet. Jeg synes, der burde have stået, at det blev kunsthåndværkere, der kommer til at repræsentere Landsforeningen for Kunsthåndværk i repræsentantskabet, for landsforeningen er jo ikke en kunstnerorganisation som de andre i loven nævnte, men har også erhvervsfolk i sin styrelse.

Jeg er meget tilfreds med, at ministeren mener, at den eksisterende fordeling af hædersgaver på bestemte personer bør ophæves, sådan at kvalificerede personer inden for den samlede kunstnerstand kan komme i betragtning. I udvalgsbetænkningen blev det jo henstillet til ministeren at søge klaring over problematikken omkring indstillingsretten for hædersgaver til udøvende og andre kunstnere samt at overveje at samle alle bevillingerne under kunstfondlovgivningen i én pulje. Jeg ved, at ministeren er enig med udvalget i, at dette vil være en god foranstaltning.

Nu må vi så se, hvordan kunstfondloven kan fungere i sin ændrede form. Mig forekommer den ikke rigtig hverken at være blevet fugl eller fisk, men der sker i hvert fald en højst tiltrængt ajourføring af kunstfondens økonomiske rammer. Spørgsmålet er dog, om vi ikke ved næste revision skulle søge beløbene pristalsreguleret.

Det siger i øvrigt sig selv, at mit parti

vil stemme for lovforslaget i den skikkelse, som det under de dårlige vilkår har været muligt at give det. Jeg synes, det er godt, at revisionen skal foretages senest i 1972-73.

Lembourn: Under behandlingen af dette lovforslag har der både i udvalget og i pressen været en meget engageret diskussion om kunsthåndværkets stilling i forhold til kunstfondloven. Repræsentanter for forfattere og billedhuggere har med megen styrke hævdet, at kunsthåndværket ikke hørte hjemme i kunstfondlovgivningen. Lovforslaget gik ud fra en anden opfattelse. Jeg må sige, at jeg egentlig tror, jeg i modsætning til fru Bodil Koch under debatten har nærmet mig det synspunkt, som jeg også forstår ministeren har, at det faktisk ikke er muligt at skelne skarpt mellem, hvad der er egentlig skabende kunst, og hvad der er kunst, hvori der indgår et formidlende moment. Jeg kommer derfor til det resultat, at jeg ikke tror, man skader kunstfondlovgivningens principper ved at tage kunsthåndværket med ind. Noget andet er, at det måske kan være klogt på et senere tidspunkt at overveje en selvstændig lovgivning, som omfatter mange forskellige områder af kunsthåndværket. Som det også fremgår af betænkningen, har udvalget også drøftet dette i forbindelse med spørgsmålet om kunsthåndværkerskolens overførelse til kulturministeriet, og muligvis kunne man i forbindelse med dette formulere et lovforslag, som samlede støtten inden for dette område. Men jeg mener altså ikke, man kan sige, at vi nu udvander kunstfondlovgivningen ved at tage kunsthåndværket med.

Noget andet er, at mit parti fuldt ud kan tilslutte sig, at der ikke oprettes et permanent 3 mands udvalg, som skal fordele disse 200.000 kr. til kunsthåndværket. Som jeg sagde ved første behandling, synes det at være at overadministrere. Vi kan altså tilslutte os ændringsforslaget om, at man nedsætter et udvalg for et år ad gangen. Dette må betragtes som et eksperimen-

[Lembourn.]

ment, og så må vi se, om det kan fungere.

Jeg er overordentlig tilfreds med, at ministeren i udvalget har erklæret sig villig til, som det er udtrykt, at undersøge støtteformernes hensigtsmæssighed. Heri ligger, håber jeg, begyndelsen til en principiel ændring af vor kulturpolitikks målsætning.

Når udvalget henstiller til ministeren inden næste revision at undersøge mulighederne for, som også fru Bodil Koch var inde på det, at samle alle bevillinger, som vedrører kulturpolitikken, i én pulje, er det ud fra den principielle betragtning, at der ikke er nok fleksibilitet i den måde, vi støtter på. Det er faktisk ikke muligt at lave en kulturpolitisk lovgivning, hvor man på forhånd fastsætter for mange år frem i tiden, hvorledes støtteformen skal være. Når man beskæftiger sig med kunst, beskæftiger man sig med noget, som er i mere bevægelse end noget andet område. Kunst kommer i bølger, og vi vil komme i en situation, hvor der pludselig er brug for støtte til værket i højere grad end til kunstneren, og der kan komme en anden situation, hvor der pludselig er brug for arbejdslegater af en anden længde eller af en kortere længde end dem, vi har. Derfor er det nødvendigt, at vi principielt ændrer kunstfondlovgivningen og den kulturpolitiske lovgivning henimod en sådan mulighed for at rokere med støtteordningerne, at den kommer til at svare til den mobilitet, som er i kunsten selv.

Man kan ikke sige, at loven virkelig vil kunne opfylde denne principielle ændring, men den bevæger sig henimod det. Derfor kan mit parti altså stemme for lovforslaget, men jeg vil gerne gøre den tilføjelse, at vi kun betragter dette som et skridt på vejen, og håber, at vi kan nå frem til en endelig ny form for kunstlovgivning, når revisionen kommer.

Jeg betragter det også som et fremskridt, at det lovfæstes, at medlemmer af kunstfondudvalgene ikke kan have faglige tillidsposter i andre kulturelle institutioner. Jeg vil gerne stærkt understrege det, der siges i betænkningen om, at udvalget også henstiller til ministeren, at man så vidt muligt undgår at anvende folk, som samtidig har betydningsfulde stillinger i kulturelle institutioner. Det kan føre til en magtkoncen-

tration, som vil vække en betydelig skepsis blandt kunstnerne over for administrationen, og det er synd for den gode hensigt.

Ændringsforslaget om, at udsmykningsudvalget kan suppleres med en arkitekt, kan mit parti fuldt ud tilslutte sig. Det synes at være rigtigt, når man nu har den indstilling, at det gælder om at prøve at sammensmelte kunst og arkitektur, at arkitekten kommer med. Denne lille, må man vel sige, spage begyndelse til et egentligt forsøg på at sammensmelte arkitektur og kunst skulle gerne videreføres. Der er noget galt ved den måde, man driver udsmykningspolitikken på i øjeblikket. Nogle arkitekter bygger en skole, et rådhus, eller hvad det nu er, og derefter kommer udsmykningsudvalget og hænger noget op. Man kan være så heldig, at det, man hænger op, passer med arkitekturen, men man kan også være uheldig, og det sker i mange tilfælde. Derfor bør man engang nå frem til, at i det øjeblik en offentlig bygning, som skal udsmykkes, planlægges, samarbejder kunstneren og arkitekten fra starten. Vi burde engang nå frem til, som man har det i andre landes kulturpolitiske lovgivning, at en vis procentdel af større offentlige bygningers byggesum anvendes til udsmykning, og at dette sættes i gang i det øjeblik, man begynder at tegne bygningen. Vel, det er noget, som hører fremtiden til; og som også fru Bodil Koch var inde på det: vi er jo alle slaver af finanspolitikken, og derfor kan vi altså ikke nå så langt, som vi gerne ville. Men her er dog i hvert fald en begyndelse til det.

Til slut vil jeg gerne sige, at vi er yderst tilfreds med, at bevillingerne til udsmykningen forøges; selv om det kun er meget små beløb, det drejer sig om, er det den rigtige vej at gå. Dette er jo inden for den bildende kunst at følge princippet om en støtte til værket; det er et princip, som mit parti ønsker fulgt inden for alle kunstarterne. Vi tror, at går man den vej og udvider kunstfondlovgivningen inden for dette område, vil man nå det kulturpolitiske mål, som vi har sat os: at skabe en nærmere kontakt mellem publikum og kunsten. Vi har den opfattelse, at legaterne kan være nok så nødvendige set fra et socialt synspunkt, men at de ikke bidrager til opfyldelsen af denne kulturpolitiske målsætning.

[Lembourn.]

Det gør kun en støtte til værket, og derfor er dette, at bevillingerne til udsmykning øges, noget meget væsentligt set fra vor kulturpolitiske målsætning; det er vejen til at komme over kulturkløften.

Det konservative folkeparti kan altså anbefale lovforslaget og de ændringsforslag, som er stillet af ministeren.

Merete Bjørn Hansson: Arbejdet med at revidere loven om Statens Kunstfond har været præget af stærk tvivl om det berettigede i at søge den ønskede bredde i kulturbegrebet fremmet gennem netop denne lovgivning. Ingen kan være i tvivl om, at loven om Statens Kunstfond har medvirket til at definere kulturbegrebet snævert til kunst, men også når vi holder os til dette fuldt legitime snævre kunstbegreb, har lovens ord om den skabende danske kunst voldt vanskeligheder, hvad der tydeligt er kommet til udtryk under behandlingen her i dag af ministerens forslag om også at inddrage kunsthåndværket og den kunstneriske formgivning under lovens definition.

Jeg finder, at det på baggrund af denne tvivl må være tilfredsstillende, selv om man måske kan have betænkeligheder ved den nydannelse, vi står over for, at de fælles politiske overvejelser er endt med en forsøgsordning for kunsthåndværket. Det er en ordning, der på et løsere grundlag end det, der gælder for musikken, litteraturen og den bildende kunst, giver muligheder for at indhøste erfaringer i en 3 års periode.

Det, som jeg ønsker mest at fremhæve ved denne forsøgsordning, er folketingsudvalgets klart markerede ønske om, at lovens grundprincip fastholdes også over for kunsthåndværket og den kunstneriske formgivning, nemlig at der skal ligge et kunstnerisk kvalitetskriterium og alene et sådant kriterium til grund for fordelingen af de midler, der nu stilles til rådighed for forsøget. Dette kommer til udtryk i betænkningens ønske om, at det bliver kunstnere, der skal såvel fordele midlerne som repræsentere de 2 discipliner i fondens repræsentantskab, og det er en henstilling, som jeg håber ministeren får mulighed for at følge.

Da der i udvalget har hersket nogen uklarhed om kriterierne for fordelingen af

de nye midler til kunsthåndværket, beder jeg ministeren bekræfte, at beløbet uanset det fordelende udvalgs atypiske og forsøgs-mæssige karakter skal fordeles efter de retningslinjer, der gælder for de øvrige udvalg, og som er omtalt i lovforslagets § 2. Udvalget har ikke haft tidsmæssig mulighed for at kulegrave alle problemer, men jeg finder det tilfredsstillende, at der nu foreligger et tilsagn fra ministeren om inden næste revision at gennemføre en undersøgelse omkring finanslovydelsernes og hædersgavernes fortsatte hensigtsmæssighed.

Vi ved alle, hvilken rolle sammenkædningen af kunstfondens principielt nye virksomhed, investeringen i den kunstneriske produktion, og disse historiske former for statsstøtte til kunsten har spillet i den offentlige debat omkring kunstfondens virke. Sammenkædningen har ikke altid bidraget til at skabe en klar forståelse for, hvad det egentlige sigte med kunstfondloven var, tværtimod, kan man næsten sige. Det er derfor godt, at antallet af hædersgaver nu læses fast, og det er mere end velkomment, at ministeren allerede på den kommende finanslov vil ændre praksis derhen, at også udøvende kunstnere kan komme i betragtning.

Som det fremgår af betænkningen, hersker der uklarhed om indstillingsretten her, men måske ministeren i dag kan oplyse, hvordan han har tænkt sig dette problem løst. Jeg havde personlig gerne set, at også antallet af finanslovydelser var blevet låst tilsvarende fast, indtil ministerens undersøgelse var gennemført, men hovedsagen for mig er, at disse ting nu tages op til en sammenhængende vurdering, der må gå på tværs i kulturlovgivningen. Jeg har her især for forfatterens vedkommende peget på biblioteksafgiften som en af mulighederne for bedre at realisere tanken om at støtte værket. Men i undersøgelsen kommer man heller ikke uden om at se på sagen i lyset af sociallovgivningens udvikling, den fulde folkepension m. v.

Ved første behandling udtrykte vist alle glæde over, at decentraliseringstanken nu også blev lovfæstet her med bestemmelsen om, at lokale repræsentanter skal deltage i arbejdet med de udsmykningsopgaver, som kunstfonden tildeler lokalt. Det er nok værd videre at overveje mulighederne for at decentralisere kunstfondens virksomhed.

[Merete Bjørn Haussen.]

Herunder tænker jeg f. eks. også på dette at stimulere fondens opmærksomhed omkring den kendsgerning, at dens virke også omfatter Grønland. Det er ikke så forfærdelig meget grønlandsk, der hidtil er blevet støttet, og jeg ser gerne en målbevidst indsats her. Navnlige må det være muligt at inddrage Grønland stærkt under det eksperiment, der nu sættes i værk for kunsthåndværkets vedkommende, og som burde kunne finde en arbejdsmark netop i Grønland. Måske kunne jeg opfordre ministeren til, da kunsthåndværksudvalget skal eller i hvert fald kan udskiftes hvert år, at forsøge sig med et medlem, der særlig har forudsætninger for at være opmærksom på denne opgave.

De forslag, udvalget er nået frem til vedrørende arkitekterne, må også findes tilfredsstillende, da de har et fælles sigte mod så tidligt som muligt at bringe arkitekter og kunstnere i samarbejde om en opgaves løsning. Revisionsarbejdet skaber yderligere rene linjer omkring fondens administration ved at lovfæste, at medlemmer af 3 mands udvalgene i beskikkelsesperioden ikke kan bestride faglige tillidshverv.

Jeg lægger ligesom hr. Lembourn endvidere vægt på betænkningens ord om, at det normalt bør undgås at beskikke udvalgsmedlemmer, som samtidig beklæder nøgleposter i kulturinstitutioner, når dette rummer fare for interessekollisioner.

Også bestemmelsen om, at det er de finansudvalgsrepræsenterede partier, der udpeger medlemmer til repræsentantskabet, er en god klaring.

Til slut vil jeg igen understrege den søgsmæssige karakter, som ordningen med kunsthåndværket og den kunstneriske formgivning har.

Da vi her i folketinget drøftede ministerens kulturpolitiske redegørelse, betænkning nr. 517, fremhævede jeg betydningen af, at de kunstneriske uddannelser følger med i den almindelige udvikling på uddannelsesområdet. Meget taler for, at støtten til kunsthåndværket og den kunstneriske formgivning i første række mest udbytterigt gives ved at sikre de bedst mulige uddannelsesforhold, og jeg håber derfor, at ministeren vil lade det, der er fremhævet herom i udvalgets betænkning, indgå stærkt i sin vurdering af det eksperiment, vi nu sætter i værk.

Med disse ord skal jeg på mit partis vegne anbefale at stemme for de stillede ændringsforslag.

Jørgen Andersen: Som stedfortræder for mit partis ordfører, fru Else-Merete Ross, der er forhindret i at være til stede, skal jeg på det radikale venstres vegne anbefale det foreliggende forslag til lov om Statens Kunstfond med de af ministeren stillede ændringsforslag til vedtagelse.

Også fra det radikale venstres side beklager vi, at revisionen af denne lov netop kolliderer med folketingets voldsomme tidspres: Loven om Statens Kunstfond omfatter problemer, som spænder vidt, og engagerede personer såvel i folketinget som uden for dette nærer en seriøs interesse for at løse disse problemer, ikke mindst med det sigte at delagtiggøre mange uengagerede medborgere i kunstens og kulturlivets mangfoldige oplevelser. Også vi savner en dyberegående drøftelse af de spørgsmål, som er nævnt af foregående ordførere, spørgsmål som muligheden af at overflytte kunsthåndværkerskolen til kulturministeriet, hensigtsmæssigheden af statens hædersgaver i den nuværende form, kunstfondens stilling til stigende krav om udsmykningsopgaver i offentlige bygninger, for ikke at nævne det i udvalget mest diskuterede spørgsmål: betimeligheden af at inddrage kunsthåndværket og den kunstneriske formgivning under denne lov. Da netop disse kunstformer — for kunst kan det ubestrideligt være — i særlig grad er kædet sammen med kommercielle interesser, er det vel ikke udelukket, at en mere hensigtsmæssig støtte ville være at søge i etablering af en eller anden ordning under Danmarks erhvervsfond, f. eks. baseret penge-mæssigt på enten et forhandlerbidrag eller måske en beskeden salgsafgift.

Det radikale venstre tager imidlertid de eksisterende arbejdsmuligheder til efterretning og erkender begrænsningen under de givne forhold, herunder også de finansielle forhold. Vi påskønner den imødekommende, ministeren har vist gennem de stillede ændringsforslag, og vi kan erklære os tilfredse, indtil loven optages til revision senest i 1972-73, til hvilken tid der formentlig vil foreligge et betydeligt erfaringsmateriale og forhåbentlig basis for øgede økonomiske midler.

Poul Dam: Mit partis ordfører, fru Gunhild Due, er forhindret i at være til stede, og jeg skal på hendes vegne give tilslutning til de ændringsforslag, der er stillet, og til gennemførelsen af lovforslaget. Jeg ved også, at hun er meget enig i de bekymringer, der er givet udtryk for af tidligere ordførere, ikke mindst fra fru Bodil Kochs side.

På egne vegne vil jeg gerne tilføje, at man som et medlem af folketinget, der ikke har været med i udvalgsarbejdet, står meget bekymret over for denne lovgivning. Man har en fornemmelse af, at der langt fra er arbejdet tilstrækkeligt med den — det fremgår også af, hvad de tidligere ordførere har sagt, og af, at udvalget kun har holdt 5 møder; man har fornemmelsen af, at den kulturdebat, som på så udmærket måde blev sat i gang med kulturministerens betænkning tidligere på året, slet ikke er ført til bunds, at der er så mange principielle problemer omkring statens støtte til kunsten, at det egentlig er ganske utilfredsstillende at foretage en midlertidig afslutning ved vedtagelsen af dette lovforslag.

Jeg vil derfor udtrykke håbet om, at debatten om kulturpolitikken og ikke mindst debatten om statens støtte til kunsten fortsætter uophørligt, uanset at dette lovforslag nu vedtages. Jeg tror, vi har brug for den for på den ene side at gøre kulturpolitikken effektiv og på den anden side at undgå en anden fare, nemlig at den får et præg af kultursnobberi, som vil være dødsensfarligt.

Sigsgaard: Jeg kan ikke være særlig uenig med hr. Poul Dam. Jeg har et par spørgsmål at stille, som måske kommer til at savne tilstrækkelig besvarelse, netop fordi man måske ikke har taget grundigt nok fat på problematikken her.

Ved første behandling var jeg inde på formidlingsproblemet, det problem, at folk i dag ikke har råd til at købe litteratur, billedkunst, grammofoonplader osv. i det omfang, de gerne ville, og det forhold, at den kommercielle formidling fordyrer kulturprodukterne og kunstprodukterne på urimelig måde. Jeg pegede på, at det måtte være en opgave for staten at støtte formidlingen af kunsten uden om de kommercielle kanaler, og jeg ville da egentlig gerne høre lidt om, hvad man har fået ud af det i udvalget, om man har behandlet det spørgs-

mål. Jeg mener, det er en flaskehals, der her er tale om, og meget af det andet, som man siger, kunne man egentlig godt lade være med at sige, så længe man ikke har løst det problem, der hedder formidlingsproblemet.

Af betænkningen fremgår det ikke — så vidt jeg har læst den — at man har drøftet det spørgsmål. Jeg skal ikke insistere på, selvfølgelig, og det nytter jo heller ikke noget, hvis jeg gør det, at det problem skal klares over Statens Kunstfond, men det var en rimelig anledning til at drøfte det og hitte ud af, hvordan det skal klares, over hvilken konto det skal klares osv.

Det næste spørgsmål, jeg rejste, og som jeg finder anledning til at rejse igen, er spørgsmålet om, hvordan man egentlig afgrænser lovens virkeområde. Jeg finder, at der er opgaver, som glimrende kunne varetages over kunstfonden, men som i dag ikke bliver det. Jeg finder, der er kunstarter, som hører hjemme under loven, men som ikke i dag støttes. Jeg nævnte ved første behandling beatmusikken; store dele af beatmusikken burde kunne støttes over lov om Statens Kunstfond. Jeg nævnte også fotokunsten, som på linje med anden billedkunst burde kunne støttes i mangfoldige tilfælde.

På de to områder kunne man udmærket gå ind for en støtte, uden at man derved havde flyttet lovens grænsepæle særlig langt. Jeg tror slet ikke, man havde flyttet dem. Det er områder, der hører ind under lovens formålsparagraf, sådan som den er allerede i dag, og jeg tror, at det kun skyldes, at man tænker for traditionelt, når man ikke ligesom har øjnene åbne for, hvad der kommer af nyt, og at dette nye mange gange behøver støtte. I dag er det f. eks. sådan, at det har været umuligt at få arrangeret flere meget lødige fotoudstillinger, fordi museerne ikke har haft midler til at støtte dem med, og det er for beatmusikkens vedkommende sådan, at de gode musikere her, de gode musikere, er meget, meget afhængige af den kommercielle formidling. Derfor mener jeg man burde have taget fat på en diskussion af de opgaver.

Derimod advarede jeg ved første behandling imod, at man udvider lovens emnekreds ud over de tre skabende kunstarter, og jeg pegede på, at hvis man skrider til en udvidelse, vil man nok hurtigt opdage, at det hele skrider. For der er jo mange, mange

[Sigsgaard.]

forskellige fag, hvor der findes en kunstnerisk islet i hvert fald, og hvor der nu vil fremkomme krav om at komme ind under lov om Statens Kunstfond, og det ville være yderst uheldigt. Jeg advarede dengang imod, at man skulle til at føje kunsthåndværket til som et særligt støtteværdigt formål og pegede på, at når kunsthåndværket er kunst, så er det billedkunst, og så skal det støttes som billedkunst, og altså behøver man ikke særlige ordninger og særlige udvalg. Jeg advarede videre imod, at man drager industriinteresser ind i Statens Kunstfond ved at tage kunsthåndværket med, og pegede på, at kunsthåndværksforeningen jo er stærkt præget, overvejende præget af industriinteresser.

Jeg vil sige, at jeg synes, at det til en vis grad er tilfredsstillende, at man tilsyneladende har fået det problem diskuteret igennem i udvalget og har fundet frem til en slags kompromisordning, en kortsigtet forsøgsordning, hvor man ikke binder sig alt for fast. Jeg har ganske særlig hæftet mig ved, at man forsøger at imødekomme indvendingerne om det kommercielle pres ved fra udvalgets side at pege på, at det bør være kunstnere, der bliver medlemmer af udvalg og repræsentantskab, og jeg går ud fra, at udvalget gennem samråd med ministeren har sikret sig, at ministeren er indforstået hermed.

Jeg skal så ud over at bede om at få et par oplysninger om de områder, jeg her har nævnt, og som det ikke af betænkningen fremgår at man har drøftet, kun tilføje, at vi til trods for betæneligheder på visse områder kan støtte lovforslaget ved tredje behandling.

Ministeren for kulturelle anliggender (K. Helweg Petersen): De betragtninger, der er gjort gældende af ordførerne, har jo overvejende været positive, men der har været adskillige kritiske betragtninger imellem. Jeg vil gerne sige, at jeg tror ikke, vi nogen sinde vil kunne diskutere en lov om Statens Kunstfond, uden at vi alle har anfægtelser med hensyn til, om vi nu har fundet de rigtige udformninger.

Jeg vil gerne sige til fru Bodil Koch, at selv om vi havde brugt hele vinteren til det og haft mange flere udvalgsmøder, hvilket jeg skal indrømme ville have været ønske-

ligt, tror jeg ikke, vi kommer udenom, at der er nogle problemer her, som vi simpelt hen må erkende er så vanskelige at løse, at vi ikke siddende omkring et bord kan diskutere os igennem til den rigtige udformning. Vi må eksperimentere os frem, og vi må hen ad vejen justere retningen så godt, vi nu kan.

Det spørgsmål, der har været stærkest fremme i debatten, er spørgsmålet om, hvorvidt kunsthåndværk og formgivning skulle medtages. Fru Bodil Koch lagde ikke skjul på, at hun var modstander af det, og andre har givet udtryk for det samme, men jeg forstod på fru Bodil Koch, at ikke hele den socialdemokratiske gruppe deler fru Bodil Kochs synspunkt. Jeg har gjort gældende i udvalget, og jeg gør det igen her, at jeg ikke mener, det er muligt at fastholde en skarp adskillelse mellem de former, der hidtil har været optaget som støtteberettigede under loven om Statens Kunstfond, og de nye former, der nu foreslås medtaget.

Jeg skal ikke fordybe mig i spørgsmålet, men blot sige, at det kompromis, der nu er fundet, jo giver os mulighed for, at vi kan indvinde erfaring, og skulle det vise sig, at det er en blindgyde, vi er kommet i, ja, så kan vi jo justere på lovgivningen igen. Jeg kan ikke se, at der på nogen som helst måde kan være tilføjet lovgivningen nogen skade.

Jeg tror, at den åbning, der sker her, på samme måde som der er sket åbninger andetsteds, er en fordel, og jeg tror, det vil medvirke til, at man måske bedre kan få folk i almindelighed til at acceptere loven om Statens Kunstfond. For vi må jo erkende, at det er en lovgivning, som der ude omkring i befolkningen har været megen tvivl om, og det må da være en opgave for os at få denne lovgivning accepteret, uden at vi af den grund på centrale områder tilfører udførelsen af det, der er lovens intentioner, nogen belastning.

Til fru Merete Bjørn Hanssen vil jeg gerne sige, at jeg bekræfter, at man i udvalget vedrørende kunsthåndværk og formgivning må virke efter samme principper, som er gældende for de andre udvalg. Fru Merete Bjørn Hanssen — og det gælder også hr. Lembourn — var inde på værdien af at få en mere samlet vurdering af de støttemuligheder, der foreligger. Jeg tror, at vi her står over for en meget betydelig og meget van-

[Ministerens for kulturelle anliggender.]

skelig opgave, som umuligt kunne være løst i løbet af et par måneder, men som jeg meget gerne vil iværksætte, sådan at vi virkelig får et samlet overblik over de eksisterende muligheder.

Med hensyn til spørgsmålet om Grønland skal vi være opmærksom på, om der er muligheder, for at vi ved udpegning af et medlem kan sikre en særlig hensyntagen til Grønland. Jeg er ganske enig i de principielle betragtninger om, at vi må prøve på at udbygge denne forbindelse, og der er da også en hel del bestræbelser i gang i den retning.

Til hr. Poul Dam vil jeg gerne sige — jeg er glad for, at han rejser det spørgsmål om betænkningen — at jeg da aldrig har forestillet mig, at vi, fordi der kommer en betænkning i begyndelsen af året, ville være i stand til her at realisere de intentioner, der er i denne betænkning. Det vil tage mange år. Vi ved ikke, om det lykkes, men det vil tage mange år, før vi når langt hen ad den vej. Og netop i lyset af de meget komplicerede sammenhænge, vi står over for, er det da helt ugørligt, at man kan komme med idealløsninger på så kort tid. Men den henstilling, som hr. Poul Dam gav os, og som også lå i andres indlæg, om at vi skal betragte dette her som noget midlertidigt, tiltræder jeg fuldt ud. Jeg har aldrig betragtet denne revision som andet end en midlertidig ordning. Vi måtte have den justering i gang, og så må vi gå i gang med en stadig udbygning af det i lyset af de erfaringer, der høstes.

Her vil jeg gerne knytte nogle ord til en bemærkning, som hr. Sigsgaard kom med i forbindelse med sin omtale af det kulturformidlende, hvor han siger, at der må gøres mere på dette felt. Deri er jeg enig. Jeg er derimod ikke sikker på, at hr. Sigsgaard har ret, hvis han tror, at vi klarer disse problemer ved at bruge mange flere penge fra statens side. Det må være nødvendigt, at der findes et behov ude omkring, og det er dette behov, vi må søge at klarlægge. Og som jeg sagde, da jeg forelagde betænkningen her i det høje ting, vil der blive taget forhandlinger op med en række af de kredse, der har med formidlingsmuligheder at gøre, også kredse, der endnu ikke har taget opgaverne op. Vi har i kulturministeriet haft drøftelser både med LO og med arbejdsgiverne, og vi

agter at søge forbindelse med idræts- og sportsorganisationer, med de kommunale organisationer og med andre for at drøfte med dem, hvordan man kan hjælpe til på dette punkt. For skal vi virkelig komme nogen vegne, må der være interesse for løsninger ude omkring i de mange, mange led, som til syvende og sidst er bestemmende for udviklingen, hvor det drejer sig om kulturpolitiske aktiviteter.

Må jeg så lige sige til hr. Sigsgaard, der rejser spørgsmålet om, hvorledes man kan fortolke § 1, at man kan udmærket godt i § 1, stk. 3, indlægge fotografering som et område, der kan ydes støtte. Jeg mener i det hele taget, at den liberalisering, der finder sted ved denne, lad os bare kalde det midlertidige revision, er udtryk for, at vi bevæger os i den rigtige retning.

Jeg takker for den tilslutning, som ordførerne har givet til lovforslaget.

Lembourn: Jeg regner med, at hr. Sigsgaard med udtalelsen om, at staten i højere grad burde gå ind i kulturformidlingen, bl. a. tænker på, at staten måske skulle påtage sig udgivervirksomhed. Jeg vil gerne sige, at det får han ikke kunstneres støtte til. Vi har rigeligt med monopoler i forvejen i radio og TV, vi skal ikke have et statsmonopol med hensyn til udgivervirksomhed og formidling af kunst. Statens opgave er at være en igangsætter, ikke at overtage selve formidlingsproceduren. Forfatterne ville være særdeles nervøse, hvis vi fik et statsforlag, hvor der ville være ansat et par eller ganske få konsulenter, som afgjorde, hvad der skulle udgives. Det er helt afgørende for den kunstneriske frihed, at der netop findes mange forlag og derfor mange konsulenter, således at mange forskellige smagsretninger kan få udfoldelse. Hr. Sigsgaards tanke ville føre til en monopolisering af kunstformidlingen, som ville være dødsensfarlig for den kunstneriske frihed.

Sigsgaard: Jeg vil først sige, at jeg er imponeret over, at hr. Lembourn ser sig i stand til her at udtale sig på kunstneres vegne: dette eller hint får jeg ikke kunstneres støtte til, noget andet kan jeg måske få kunstneres støtte til. Det tror jeg ikke hr. Lembourn har nogen kompetence til.

[Sigsgaard.]

Må jeg dernæst sige, at hvad jeg tænker på, er bl. a., at der kan være stort behov for, at folk kan komme i direkte kontakt med billedkunsten. Det kan jo af økonomiske grunde være svært for mange, og dér er det en naturlig ting, at man går videre med det, som man allerede har påbegyndt ganske enkelte steder, at man opkøber kunst, som kan udlånes via bibliotekerne eller på anden måde til publikum, måske for et beskedent gebyr, måske på nøjagtig samme vilkår, som udlån af bøger foregår. Det samme kunne man tænke sig med musik; det foregår jo, som hr. Lembourn sikkert ved, i et vist omfang. Der er noget, som hedder musikbiblioteker. Det samme kunne man tænke sig med bånd — det kan være musik, det kan være undervisningsmateriale, det kan være det ene og det andet, man på den måde kan formidle.

Men det er rigtigt, at jeg også har nævnt udgivervirksomhed. Jeg tror ikke, jeg har nævnt forlagsvirksomhed for litteratur, men det kan jeg såmænd godt nævne. Jeg synes, det var en god idé, ikke at man fik et statsforlag ledet af kulturministeren eller hr. Lembourn eller andre, men at man fik et statsligt finansieret forlag, og hvad musikken angår måske statsligt finansierede udgivelsesselskaber. Specielt har jeg været inde på for filmens vedkommende, hvor filmselskaberne er dybt afhængige af de folk, der sidder bagved med pengene, at man skulle lave et statsligt finansieret produktionsselskab, ikke ledet af statsembedsmænd, men derimod ledet af kunstnerne selv. Staten skulle betale, men ledelsen skulle overlades til dem, der er aktive på de pågældende områder, og det er jo en ganske anden sag. Det synes jeg hr. Lembourn skulle tale med sine kunstnerkolleger om, for det er jo ikke sikkert, at man vil se slet så negativt på det, som hr. Lembourn påstår man ser på tanker om, skal vi sige mere traditionelle statsforlag og statsvirksomheder.

Så lige en bemærkning til kulturministeren, der over for mig påpegede, at formidlingen jo ikke alene er et spørgsmål om penge. Deri er jeg ganske enig, men der er en tendens til, ikke mindst under denne regering, at man lægger hovedvægten på det, som ikke rigtig koster penge. Formid-

ling er ikke alene et spørgsmål om penge, men ministeren bør huske, at formidling er også et spørgsmål om penge. Det gælder f. eks. de ting, jeg har nævnt her. Det kan være, man kan gå helt andre veje og have andre og bedre ideer end dem, jeg har fremført, men realiseringen af sådanne ideer koster penge, og et af de store problemer ved de fleste af de love, vi gennemfører her i folketinget under denne regering, er, at der er for få penge i dem, og derfor mislykkes det, for formidling uden penge får ministeren for lidt ud af.

Ministeren for kulturelle anliggender (*K. Helweg Petersen*): Det spørgsmål, der bringer mig op, er det, hr. Sigsgaard var inde på, om de beskedne midler, der af denne regering stilles til rådighed. Det er ikke en eksplosionsagtig udvikling, der her er tale om, men det er dog en stigning. Vi forøger rådighedssummen fra 4.200.000 kr. til 5.800.000 kr., så det går i hvert fald den rigtige vej. Og der skabes nu på en række områder bedre muligheder for kunstnerstøtten.

Må jeg nævne med hensyn til formidlingsopgaven den ene ting, at vi i bemærkningerne til lovforslaget siger, at det er hensigten, at vi vil søge en særlig finanslovbevilling på 200.000 kr., der netop kan stå til rådighed til støtte for institutioner og organisationer, der tager formidlingsopgaver op. Det kan være, at vi via det beløb bliver i stand til at påkalde de mange kræfter, som også hr. Sigsgaard erkender må med, hvis vi virkelig skal have en kulturudvikling i gang, der er stærkere end den, vi har.

(Kort bemærkning).

Lembourn: Når jeg udtalte, at jeg ikke mente, at kunstnerne ville støtte hr. Sigsgaards synspunkt, er det, fordi ingen kunstneriske faglige organisationer har fremført noget sådant. Det gælder også filmens.

Hermed sluttede forhandlingen.

§§ 1-3, ændringsforslag nr. 1 og 2, § 4, således ændret, ændringsforslag nr. 3, § 5, således ændret, §§ 6 og 7, ændringsforslag nr. 4 og § 8, således ændret, vedtages uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om statstilskud til kunstmuseer.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 205) findes i tidenden sp. 5788, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2955).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om kulturhistoriske lokalmuseer.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 206) findes i tidenden sp. 5788, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2955).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om et J. F. Willumsen-museum i Frederikssund.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 207) findes i tidenden sp. 5788, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2955).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Bodil Koch: Det har været en ganske mærkelig oplevelse at sidde i det folketingsudvalg, der har haft de tre museumslovforslag til behandling. Hvis man vil være saglig, bliver man nødt til at være uvenlig, og jeg er på en måde ked af at blive ved med at omtale de dårlige arbejdsforhold, vi har haft, men det har været enerverende og særlig ved disse tre lovforslag. Vi har ikke haft mulighed for at arbejde ude i felten, for at rejse ud og se på forholdene på museerne og tale med de folk, der varetager dette væsentlige kulturområde, og vi har jo også haft virkelig meget få timer til drøftelse i selve udvalget.

Når jeg alligevel bruger det udtryk, at det har været en mærkelig oplevelse, er det, fordi det trods alt var en positiv ting. Det forekommer mig, at der var en mærkelig positiv fornemmelse hos alle medlemmerne, og havde vi haft lidt bedre tid, kunne vi sagtens være kommet til et bedre resultat og have afgivet en bedre betænkning. Der kunne måske også — det er jo ganske vist ubeviseligt, men vi kan jo høre, hvad kulturministeren siger til det bagefter — have været en chance for, at vi kunne have fået lidt bedre økonomiske muligheder for at realisere det, der er de nye museumsloves principielle mål, nemlig at skabe museerne om til at blive en art kulturcentre i langt højere grad, end det hidtil har kunnet lade sig gøre.

I det rent principielle er der enighed i folketingsudvalget. Det er en virkelig nyskabelse, at der nu åbnes mulighed for museerne til at tage fat på en kulturformid-